

مهمترین موانع توافق در وین

یک کارشناس ارشد مسائل بین‌الملل مسائل پادمانی بین ایران و آژانس را یکی از مهمترین موانع بر سر راه توافق دانست.

به گزارش سایت خبری پرسون، این کارشناس بین‌الملل معتقد است: تنها ایجاد رابطه‌ای غیررسمی و عملی بین تعیین تکلیف مسائل پادمانی با آژانس از یک سو و نهایی کردن احیای برجام از سوی دیگر می‌تواند حل‌کننده مشکل باشد؛ در غیر این صورت، مشکل می‌توان آژانس را به عنوان یک نهاد فنی و تخصصی که باید از نظر سیاسی بی‌طرف باشد، از طریق یک توافق سیاسی بین تعدادی از کشورها به انجام یا عدم انجام کاری وادار کرد.

کوروش احمدی در پاسخ به این سوال که این دور از مذاکرات که از روز پنج‌شنبه آغاز و در روز دوشنبه متوقف شد را چه طور ارزیابی می‌کنید؟ گفت: به نظر این دور از مذاکرات به نوعی ادامه مذاکرات دوحه بود. به لحاظ شکلی مذاکره غیر مستقیم بین ایران و آمریکا انجام می‌شد و مدیران سیاسی سه کشور اروپایی حضور نداشتند. در دوحه طرفین موضوعات باقی‌مانده را به همراه برخی ایده‌های جدید از سوی اتحادیه اروپا مرور کرده بودند. در فاصله بین دوحه تا وین، جوزپ بورل، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا، ظاهراً بر مبنای آنچه که در دوحه گذشته بود و مشورت با کشورهای ۵+۱، متنی را که از مارس گذشته روی میز است، کمی تا قسمتی تعدیل کرد و در ۲۱ ژوئیه به ایران و آمریکا ارائه داد. همچنین، بورل طی مقاله‌ای در فایننشال تایمز قضیه را توضیح داد با این هدف که قدری چاشنی فشار افکار عمومی و فشار دولت‌ها را هم وارد معادله کند.

وی افزود: با چنین مقدمه‌ای، ایران و آمریکا با اطلاع از موضوعات ۴ گانه باقی‌مانده در متن و با آمادگی و کسب دستورالعمل‌های لازم در وین حاضر شدند. شواهد و قرائن حاکی از آن است که نهایتاً نماینده اتحادیه اروپا به عنوان تسهیل‌کننده و بر اساس برداشت خود از مواضع طرفین راه حل‌هایی را برای برخی موضوعات باقی‌مانده وارد متن کرده که به نظر می‌رسد شامل تعیین تکلیف ۲۷ دوربین برجامی در تاسیسات هسته ایران که خاموش شده‌اند، نحوه انتقال اورانیوم ۶۰ درصد غنی‌شده و به فلز تبدیل شده به خارج از ایران و حل مسئله تضمین‌های مورد نظر ایران از طریق تضمین تداوم توافقات اقتصادی منعقد بین ایران و شرکت‌های بین‌المللی در صورت خروج آمریکا از برجام در آینده باشد. (البته مورد تضمین هم در قطعنامه ۲۲۳۱ و هم در متن برجام ۱۳۹۴ مورد تأکید قرار گرفته است.) متن به عنوان یک متن نهایی ۲۵ صفحه‌ای به طرفین داده شده و گویا طرفین باید یا آنرا بپذیرند یا رد کنند.

احمدی ادامه داد: به گفته بورل آنچه که باید مذاکره می‌شد، مذاکره شده و اکنون زمان تصمیم است. بنا به گفته یک سخنگوی وزارت خارجه آمریکا ظاهراً این متن برای آمریکا قابل قبول است. در صورت پذیرش طرفین، وزرای خارجه برای اعلام رسمی آن به وین خواهند رفت. این متن در صورت نهایی شدن، مشخص می‌کند که هر یک از دو طرف چه اقداماتی برای بازگشت به برجام باید انجام دهند.

تجربه سال ۹۴ در مورد حل مسائل پادمانی بین ایران و آژانس

این کارشناس ارشد مسائل بین‌الملل در پاسخ به این سوال که آیا این امکان وجود دارد که موضوع پادمانی جدا از دیگر موضوعات توافق مورد بررسی قرار بگیرد موضوعی که برخی از مقامات اروپایی مطرح می‌کنند ولی ایران معتقد است که باید پرونده موضوعات پادمانی نیز حل شود و بعد از آن توافق امضا شود تا مسائل پادمانی به عنوان اهرم فشار از سوی طرف‌های مقابل علیه ایران به کار گرفته نشود؟ تحلیل شما در این ارتباط چیست؟ اظهار کرد: هنوز تکلیف مسائل پادمانی روشن نشده و این موضوع می‌تواند یکی از مهمترین موانع بر سر راه باشد. در ارتباط با مسائل پادمانی ما تجربه دور قبلی در سال ۹۴ را پیش رو داریم. در آن دوره مسئله ابعاد احتمالات نظامی برنامه هسته‌ای ایران یا اختصاراً PMD مطرح بود. کاری که در آن دوره شد این بود که به طور همزمان در یک روز، یعنی ۱۴ ژوئیه ۲۰۱۵، هم توافق برجام نهایی شد و هم یک "نقشه راه برای روشن سازی مسائل گذشته و حال برنامه هسته‌ای ایران" به امضای رئیس سازمان انرژی اتمی ایران و رئیس آژانس یعنی آقایان صالحی و آمانو رسید.

احمدی با بیان این که جدول زمانی برای اجرای برجام به گونه‌ای بود که شروع اجرای تعهدات ایران باید از سه ماه بعد شروع می‌شد و مطابق "نقشه راه"، آژانس فرصت داشت تا طی این سه ماه بازرسی‌ها و تحقیقات مورد نظر خود را انجام دهد گفت: به عبارت دیگر، برجام و مسائل پادمانی رسماً مجزا از هم مد نظر بود، اما عملاً به هم وابسته بودند. به این معنی که اجرای توافق برجام عملاً و بطور غیر رسمی موکول شده بود به نهایی شدن کار آژانس در مورد PMD. از آنجا که اراده سیاسی غرب بر اجرای برجام بود و اعضای برجام در زمره اعضای اصلی شورای حکام آژانس هستند، توانستند از نفوذ خود برای پیشبرد کار به نحو مورد نظر اطمینان یابند.

نقشه راه توافقی بین ایران و آژانس در خلاء امضا شده است

وی با بیان این که در ماه مارس گذشته نیز یک "نقشه راه" بین ایران و گروسی، مدیر کل کنونی آژانس، که به تهران سفر کرده بود، امضا شد و قرار شد که ایران طی یک دوره زمانی مشخص به سوالات آژانس در باره سه سایت مورد نظر پاسخ دهد. ایران پاسخ‌ها را ارائه کرد اما متأسفانه آژانس این پاسخ‌ها را غیر معتبر دانست و در شش ژوئن قطعنامه‌ای در این مورد به تصویب شورای حکام آژانس رسید که کار را مشکل‌تر کرد، خاطر نشان کرد: مسئله این است که آن "نقشه راه" در ماه مارس به نوعی در خلاء و بدون اینکه توافقی برای احیای برجام در کار باشد، امضا شده بود و کشورهای ذی

نفوذ در آژانس ظاهراً دلیلی برای استفاده از نفوذ خود نمی‌دیدند و در نتیجه کار به جایی نرسید.

تنها ایجاد رابطه‌ای غیررسمی و عملی بین تعیین تکلیف مسائل پادمانی با آژانس از یک سو و نهایی کردن احیای برجام از سوی دیگر می‌تواند حل‌کننده مشکل باشد.

این کارشناس ارشد مسائل بین‌الملل در این ارتباط تأکید کرد: به عبارت دیگر، تنها ایجاد رابطه‌ای غیررسمی و عملی بین تعیین تکلیف مسائل پادمانی با آژانس از یک سو و نهایی کردن احیای برجام از سوی دیگر می‌تواند حل‌کننده مشکل باشد. در غیر این صورت، مشکل می‌توان آژانس را به عنوان یک نهاد فنی و تخصصی که باید از نظر سیاسی بی‌طرف باشد، از طریق یک توافق سیاسی بین تعدادی از کشورها به انجام یا عدم انجام کاری وادار کرد. به ویژه به نظر می‌رسد که سه کشور اروپایی در این مورد حساسیت زیادی دارند؛ چه اینکه سه روز قبل با صدور بیانیه‌ای مشترک در این مورد خواستار خودداری ایران از طرح مسائل فرابرجامی شدند که اشاره‌ای به این موضوع بود.

مسائل پادمانی امروز شاید مشخص‌تر و دشوارتر از مسائل ۱۳۹۴ باشد

احمدی در این زمینه تأکید کرد: لذا در این رابطه باید فرمولی یافته شود که هم کار انجام شود و هم اصل بی‌طرفی و غیرسیاسی بودن آژانس آشکارا و در پیش چشم جهانیان دچار خدشه نشود. البته شرایط امروز با شرایط سال ۹۴ از جهاتی متفاوت است. از جمله اینکه مسائل امروز شاید مشخص‌تر و دشوارتر از مسائل آن زمان باشد و دیگر اینکه این بار گروسی مدیر آژانس است و آن زمان آمانو که شخص ملایم‌تری بود.